

Persbericht - 24/5/2022

Wat na de pandemie? Signalen en aanbevelingen na 2 jaar corona

De coronacrisis heeft zwaar gewogen op elke mens en de hele samenleving en de naweeën zullen nog lang doorwerken. Voor mensen die al in armoede leefden of kwetsbaar waren, heeft de crisis er extra zwaar op ingehakt. Van begin 2020 bracht het Vlaams Netwerk tegen Armoede signalen en getuigenissen samen over de impact op het leven van mensen in armoede. Na twee jaar is de crisis helaas nog niet helemaal bezworen. Intussen zijn er ook de energiecrisis en algemene prijsstijgingen als gevolg van de oorlog in Oekraïne en worden de gevolgen op middellange en langere termijn duidelijk. *“Armoede werd een nog scherpere overlevingsstrijd in te kleine en ongezonde woningen. Mensen hadden te weinig middelen om te voorzien in basisbehoeften, die nog duurder werden of gewoonweg onbeschikbaar waren. Ze konden niet of nauwelijks terecht bij eerstelijnsdiensten en kenden immense stress door een sterk verhoogd isolement. Vandaag dreigen we de prijs te betalen als samenleving. Als we niet ingrijpen met meer structurele maatregelen stevenen we af op een grotere ongelijkheid, met stijgende armoedecijfers bij bepaalde groepen. Iedereen verliest als een stijgende groep kinderen in armoede opgroeit.”*, aldus algemeen coördinator Heidi Degerickx. De structurele problemen die de coronacrisis op scherp stelde verdienen ook structurele oplossingen en maatregelen.

In gesprekken met mensen in armoede uit onze verenigingen kwam duidelijk naar voor dat armoede nog sterker ingrijpt in het leven van mensen. De stress van de dagelijkse overlevingsstrijd is alleen maar toegenomen. Sommige tijdelijke maatregelen moeten dringend omgezet worden in structurele maatregelen op lange termijn. Mensen in armoede en medewerkers uit de verenigingen kunnen ons leren wat armoedecijfers op basis van de Europese armoederisicogrens niet vatten. De signalenbundel geeft inzicht in hoe het was en is vandaag met mensen die eerder overleven dan te leven. Hun stem geeft een extra dimensie aan de armoedecijfers. Met de verhalen, signalen en aanbevelingen willen we het beleid alert houden en aandacht vragen voor structurele maatregelen.

De 57 verenigingen waar armen het woord nemen zagen de hulpvragen in 2020 en 2021 exponentieel stijgen. De verenigingen konden terug meer bezoekers ontvangen in 2021. vingen massaal mensen op die niet of zeer moeilijk toegang vonden bij sommige eerstelijnsdiensten. De gewijzigde dienstverlening, die veelal digitaal of telefonisch verliep of via afspraak, wierp veel extra drempels op voor mensen in armoede die minder toegang hebben tot digitale tools, diensten en skills. Tegelijk zagen we sommige OCMW's en CAW's grote inspanningen doen om bereikbaar te blijven voor mensen in armoede.

De inkomenssituatie van heel wat mensen blijft zeer precair. Kwetsbare gezinnen zagen de uitgaven voor basisbehoeften (voedsel, energie, huisvesting) exponentieel toenemen en ondervinden serieuze nadelen door inflatie en stijgende voedselprijzen. De nood aan meer

en sterkere structurele maatregelen was nooit zo groot. Een groep van 'nieuwe armen' dreigt mee de dieperik in te gaan. **Mensen in armoede maakten zich het meeste zorgen over huisvesting en de energiefactuur**, die de grootste hap uit het budget nemen.

De signalenbundel bevat signalen en ervaringen van mensen in armoede uit de verenigingen na twee jaar coronacrisis, maar vooral ook aanbevelingen rond zeven thema's: inkomen, sociaal isolement en vrije tijd, communicatie en toegankelijkheid van diensten, zorg en gezondheid, onderwijs, wonen en lokaal sociaal beleid.

- 1. Mensen in armoede zagen hun kosten sinds het begin van de pandemie alleen maar stijgen.** Het gaat onder meer over de prijs voor energie, huisvesting en voedsel. De stijging van het totale beschikbaar inkomen ging niet evenredig mee omhoog. Mensen ondervonden problemen bij de aanvraag of uitbetaling van uitkeringen en toelagen door thuiswerk en sterk beperkte fysieke en telefonische toegankelijkheid van diensten. De financiële impact is groot en mensen nemen hun rechten soms niet op of haken af. De beperkte bereikbaarheid blijft helaas behouden, ook na een versoepeling van de coronamaatregelen.
We vragen de inkomensversterkende maatregelen maximaal toe te kennen aan de financieel meest kwetsbaren en de structurele uitbreiding van het sociaal tarief voor elektriciteit en gas tot iedereen met recht op verhoogde tegemoetkoming. Nu wordt die uitbreiding telkens maar tijdelijk verlengd, nu tot eind september 2022. Tot dan is het weer bang afwachten voor 500.000 Belgen.
- 2. De coronacrisis heeft overduidelijk bevestigd dat vrije tijd belangrijk is.** Kunnen ontspannen is een basisbehoefte en grondrecht van elke mens dat tijdens de pandemie onder druk kwam te staan. Cultuur, sport, vakantie en zelfs vrijwilligerswerk moesten wijken. Veel mensen verloren er hun uitlaatklep door en de gevolgen waren navenant. **Met het wegvallen van die kansen tot verbinding raakten mensen geïsoleerd en belandden ze in eenzaamheid.** Ze kampten vaker met psychische problemen, verloren perspectief en vergleden in crisissituaties.
Onderschat de kracht van vrije tijd en ontspanning niet en erken het als een grondrecht. Trek de **tijdelijk verhoogde korting op de daguitstappen en vakanties van iedereen Verdient Vakantie structureel** op van 30% naar 65%.
- 3. De coronapandemie heeft het proces van digitalisering van de maatschappij versneld.** Heel wat diensten sloten fysiek en schakelden over op digitale dienstverlening. Twee jaar later is de fysieke dienstverlening nog niet terug op hetzelfde niveau als voordien. Veel diensten blijven werken op afspraak en/of digitaal of via telefoon en lijken dit ook na de coronacrisis aan te houden.
We pleiten voor dienstverlening via verschillende kanalen, dus ook fysiek, en vragen aandacht voor gebruiksvriendelijke online toepassingen op basis van input van mensen met minder digitale vaardigheden.
- 4. Heel wat mensen in armoede stellen doktersbezoeken, behandelingen en onderzoeken uit,** uit angst voor het virus of uit onwetendheid. **Ze hebben vaak te maken gehad met extra stress door de coronacrisis. Door een eerdere afbouw van bedden en begeleiding van patiënten in de psychiatrische zorg is het opvangnet verkleind.** Psychiatrische patiënten worden vaak toegeleid naar onze verenigingen, die de broodnodige ondersteuning en omkadering niet kunnen bieden.
Aan de ziekenfondsen vragen we terug te keren naar de vroegere regeling

waarbij mensen met achterstallige betalingen zich in regel kunnen stellen binnen de 24 maanden en daarna op korte tijd terug gebruikmaken van de ziekteverzekering. Door een nieuwe regeling sinds 1/1/2022 kunnen die mensen nu twee jaar geschorst worden van aanvullende ziekteverzekeringen.

5. De huidige straftijd van 24 maanden is onmenselijk. **Zorg terug voor meer bedden en begeleiding van patiënten in de psychiatrische zorg** met de juiste ondersteuning en omkadering.
6. **Sommige leerlingen en ouders zijn nog altijd niet digitaal mee.** Ook is er nog veel nood aan ondersteuning in digitale vaardigheden. Verenigingen zeggen dat **sommige scholen heel creatief omgaan met de uitdagingen** waar ze voorstaan. **Behoud de positieve veranderingen** uit de crisis. **Geef ruimte** aan verenigingen om hun werk in scholen goed te blijven doen, o.a. via brugfiguren die sterk inzetten op ouderparticipatie en -communicatie. **Maak schoolteams armoedegevoelig en -vaardig** en zorg voor duurzame, structurele inbedding van een leerlijn 'omgaan met diversiteit en kansarmoede' in de basislerarenopleiding en navorming.
7. **De coronacrisis heeft de behoefte aan kwaliteitsvolle woningen in een leefbare ruimte pijnlijk blootgelegd.** Voor mensen in armoede waren de lockdowns extra zwaar om te dragen. Helaas heeft dat de **de ambitie van het woonbeleid in Vlaanderen niet aanzwengeld.** De wachtlijst voor sociale woningen wordt jaar na jaar langer tot 170.000 gezinnen in 2021. De huurprijzen op de private huurmarkt blijven records breken, terwijl de kwaliteit in veel woningen op de sociale én private huurmarkt zwaar ontoereikend blijft. Het Vlaamse woonbeleid moet ambitieuzer voor de sociale én de private huurmarkt. **Schaf het plafond van 15% sociale woningen per gemeente af en leg de voorwaarden van lokale binding zoveel mogelijk op het niveau van het werkingsgebied. Stimuleer woonmaatschappijen, ook financieel, om te huren op de private markt** en zo een bijkomend betaalbaar woonaanbod te creëren en **zorg voor een bredere en snellere toekenning van de huurpremie. En maak werk van een driesporenplan voor de private huurmarkt.**
8. **De OCMW's vragen veel verantwoording in de aanvragen voor financiële steun.** Mensen knappen hierop af en staken hun hulpvraag door een gebrek aan draagkracht. Ze vinden hun weg niet door het administratieve oerwoud. Daardoor kunnen ze hun rechten niet opnemen en moeten ze zich bepaalde zaken onttrekken. Ze hebben het gevoel dat er meer controle en verantwoording is dan voorheen. **Sommige lokale besturen hebben armoedeorganisaties betrokken, andere helaas niet, in de toekenning van steun en administratieve vereenvoudiging. Ken rechten automatisch toe of doe actief aan rechtenverkenning,** dit zou meer mensen helpen. **Informeer mensen over steunmaatregelen en vereenvoudig procedures. Betrek verenigingen die werken met kwetsbare mensen** meer bij het ontwikkelen van lokaal sociaal beleid.

Contact

Gert Van Tittelboom, communicatieverantwoordelijke Netwerk tegen Armoede,
gert.vantittelboom@netwerktegenarmoede.be, gsm 0478 395 704

Meer informatie op www.netwerktegenarmoede.be

Lees de volledige bundel [Wat na de pandemie? Signalen en aanbevelingen na 2 jaar corona](#)